

Платформата за електронно обучение на Института по публична администрация - нови възможности за обучение и развитие

Гергана Георгиева

Institute of public administration's E-learning platform - new possibilities for training and development: *This paper describes the foundation and progress of e-learning in IPA. Our ambition is to provide training, corresponding to the requirements of the modern society. This training is simply performed by a learning management system, which is specially designed for our Institute. The LMS is efficient, multifunctional and easy to use. In addition we are setting up a digital library to support our clients in any of their needs.*

Key words: *e-learning; learning management system (LMS); digital library; civil servants.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Големите технологични постижения маркирали края на XX и началото на XXI в. преосмислиха и промениха по радикален начин всяка сфера от живота и дейността на човека. В резултат, в съвременното общество се формира качествено ново отношение към информацията и изграждане на глобална информационна структура, характеризираща се с безпрецедентен достъп до огромни масиви от информационни ресурси, опосредстван от информационните и комуникационни технологии. Може да се каже, че в условията на т.нар. информационно общество най-важното конкурентно предимство на отделната личност, а и на цели организации и бизнес формирания е способността им в максимално кратък срок да намерят, получат и усвоят необходимото им знание и също така да го използват по най-добрия начин. В тези условия темпото на живота ни неминуемо се ускорява и изискванията на хората по отношение на мобилност, обучение и способност за адаптация към променящите се условия значително се повишават. Тази динамика в развитието на информационното общество стимулира университети, научни и обучителни организации да се стремят да утвърждават позициите си с помощта на новите информационни и комуникационни технологии. В това отношение Институтът по публична администрация (ИПА) не прави изключение.

Един от най-съществените резултати по проект „Изграждане на капацитета на ИПА за изследвания, обучение и приложение на иновативни европейски практики в доброто управление“ е изграждането на интерактивен портал за електронни обучения. Чрез така разработената и функционираща платформа ИПА създава нови възможности за обучение и развитие на служителите в държавната администрация, съчетавайки успешни традиционни обучителни модели и практики с възможностите на новите технологии.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Изграждане на концепция за провеждане на електронно обучение в ИПА

Практиката на най-добрите университети и обучителни организации по света показва, че електронното обучение има потенциала да промени начина, по който преподаваме и учим. То предоставя нови възможности за повишаване на стандартите, за разширяване на участието в учене през целия живот, за персонализиране на учебния процес и създаване на предпоставки за обогатяване на учебния опит и качество на учене.[4] Сред безспорните предимства на електронното обучение са: независимостта на обучаемия от неговото местонахождение; възможността той да избира индивидуално времето на своите занимания и темповете, с които те се провеждат; по-ниската му цена в сравнение с традиционния му аналог; високата ефективност. Не на последно място електронното обучение

допринася за изграждането на ценни личностни качества като самостоятелност, отговорност, организираност, способност за реална самооценка, вземане на решения. В условията на пазарна икономика, информационно общество и конкуренция на пазара на труда, необходимостта от бърза, гъвкава и висококачествена подготовка е неоспорима, а електронната форма на обучение е успешен път за реализацията ѝ. Амбицията да осигурим на хората обучение, съответстващо на изискванията на съвременното общество бе водеща при въвеждането на електронни обучения и разработването на платформа за реализацията им в ИПА.

Институтът по публична администрация е институция с опит и традиции в организирането и провеждането на обучения в присъствена форма, и с лекторски състав, чиито компетенции са формирани именно в контекста на традиционното преподаване. Но при въвеждане на електронно обучение, един от най-важните въпроси, на който трябваше да си отговорим, е дали осигуряването на неговото качество се различава от това на присъственото, традиционно обучение. М. Јага на база обстоен преглед на литература посветена на изследване качеството на обучение прави заключение, че за повечето автори механизмите за осигуряване на качеството на традиционното и електронното обучение се различават съществено [8]. Същата авторка идентифицира четири основни типа различия между присъственото и електронното обучение, които имат отношение към оценяване и осигуряване на качествено онлайн обучение. Най-същественото сред тях е сегментираната му структура по отношение на неговия контекст, дизайн, процес, оценяване и пр. Норе [7] посочва, че осигуряването на качествено електронно обучение е обвързано с осигуряване на компетентен състав за изпълнение на задачи по създаване и провеждане на онлайн курса- от дизайна на учебните дейности и материали, през провеждане на онлайн обучението, до оценяване постиженията на обучаемите и на качеството на курса.

Вземайки предвид казаното до тук, в ИПА предприехме мерки с цел осигуряване на професионален подход и високо качество на електронния учебен процес:

- В съответствие с европейски и световни стандарти за качество на електронното обучение, в ИПА бяха разработени: „Стандарти за качество на електронното обучение“ (предназначени да бъдат ориентир за лектори, мениджъри и администратори при разработването на електронен курс) и „Вътрешни правила“ (уреждащи дейностите по планиране, организиране и провеждане на електронните обучения);
- Подготвихме нашите лектори за предизвикателството, което им предстои, чрез обучение, което им помогна да придобият онези компетенции които могат да осигурят качество на проектирането и провеждането на онлайн обучение. Освен това, на всеки етап от работата си те бяха активно консултирани от специалисти по провеждане на онлайн обучение, дизайн на онлайн учебни дейности; системни администратори и др.

При изграждането на цялостната визия и при подготовката на екипа, зает с организиране и провеждане на електронни обучения в ИПА, получихме ценни идеи и педагогически насоки от екип към Центъра за електронно обучение на СУ „Св. Климент Охридски“ с ръководител проф. Д-р Румяна Пейчева-Форсайт.

2. Възможности на платформата за електронно обучение

Самата платформа за провеждане на е-обучения е специално изградена съобразно изискванията на ИПА. Тя е мултифункционална, с висока степен на ефективност, лесна за администриране и модерниране. При нейното разработване са проучени и взети под внимание добри практики (функционалности) от други сродни среди за електронно обучение, включително и такива които са свободни за

използване и разпространение и са доказали своите безспорни предимства (напр. Moodle). Възможностите на системата за електронно обучение включва следните основни елементи и функции:

- Влагане на различен тип файлови формати (текстови файлове, изображения, видео, аудио и т.н.);
- Лесен и интуитивен текстов редактор;
- Наличие на функционалност, която предоставя възможност на потребителите да комуникират активно един с друг, както на ниво курсист-курсист, така и на нива курсист-лектор; лектор-лектор и т.н;
- Календар, чрез който потребителите могат да следят крайните срокове, зададени в онлайн курсовете;
- Възможност за проследяване на индивидуалния напредък в курса (за курсисти) и проследяване на активността на участниците (за лектор);
- Различни опции за оценяване постиженията на обучаемите (тестове, задачи, анкети) и изпращане на персонална обратна връзка (рецензия, коментар);
- Функционалността „тест“ позволява избор на типа тест (*входящ, изходящ или самооценка*), влягане на различни въпроси (*свободен отговор; попълване на празни места; повече от един верен отговор; само един възможен отговор*); задаване на време за попълване на теста, възможност курсиста да вижда верните отговори след края на теста, избор на тип оценяване и въвеждане на стойности;
- „Форуми“ с възможност за влягане на повече от една дискуссионна тема и опция *„курсистът първо да публикува мнение, преди да четете другите мнения“*;
- Речникът в системата позволява на преподавателя да дефинира понятия в предметната област на съответния курс. Курсистът от своя страна има възможност да отваря и търси конкретно понятие в речника;
- Провеждане на онлайн срещи в реално време, посредством интегрираното приложение в платформата BigBlue Button;
- Известяване потребителите за актуални събития, нови дейности и т.н. (новини);
- Курсовете могат да са изградени така, че да отговарят на разнообразни нужди и изисквания (самостоятелно обучение, обучение с преподавател, кратки самообучителни модули, смесено обучение);
- Възможност за предоставяне на обратна връзка от страна на потребителите по отношение качеството на проведеното обучение (анкетна карта);
- Достъп до библиотека с публикувани актуални материали по различни тематични направления

Преподавателите имат пълен контрол върху настройките на курсовете, включително да ограничават или забраняват достъпа до тях. Системата позволява още, лектор да следи активността на своите курсисти, давайки информация за броя посетени ресурси, тестове, задачи от всеки курсист. Разработена е и една допълнителна функционалност, достъпна от лекторския профил, а именно да се въведат минималните условия за успешно завършване на курс. Например, решен тест, предадена задача, участие във форум и т.н. В края на курса системата автоматично „отсява“ курсистите, спазили условията въведени от лектора и те завършват обучението успешно. Потребителите на платформата (и лектор и курсисти) могат да редактират личните си профили, да добавят снимка и актуална информация, която желаят да споделят с останалите.

Системата поддържа и стандарта SCORM за пакетирание на учебно съдържание. Тези пакети могат да съдържат всичко, което работи с уеббраузър.

Съобразяването на общ стандарт позволява преносимост на учебно съдържание от и към други платформи за електронно обучение, които поддържат същия стандарт.

За обезпечаване на по-лесното ориентиране в системата, бяха изработени Ръководства за работа с платформата за електронно обучение на ИПА (за лектори и курсисти).

3. В резултат:

Посредством новата платформа и спазвайки утвърдената концепция за провеждане на електронно обучение в ИПА, в периода юли-декември 2015г. се проведе десет пилотни курса по различни тематични направления. Общият брой на преминалите обученията е **157**.

И десетте курса се реализираха успешно. Преобладаващата оценка за обученията е „висока“ и „много висока“. В анкетните карти на участниците се посочват следните предимства на електронните курсове: самостоятелния, гъвкав темп на учене; пестенето на ресурси; възможността за обогатяване на опита с разнообразие от практически задачи; представянето на информацията по нов, интересен и достъпен начин чрез информационните технологии и интернет.

Възможността служителите да учат, без да напускат работното си място и спестените разходи за командировъчни са важни предимства на електронното обучение, особено за по-малки администрации с ограничен финансов ресурс и за по-отдалечени от столицата административни структури. Ето защо фактът, че по-голямата част от участниците в електронните курсове на ИПА са именно от различни териториални подразделения не е никак изненадващ. В процентно съотношение това изглежда по следния начин:(фиг.1)

Фиг.1

Може да се приеме, че спестените средства за командировки са не по-малко от 20 000 лв., което е показателно за високата ефикасност на този вид обучения.

4. Перспективи за развитие

В процеса на глобализация и динамично технологично развитие за обучителните институции е важно непрекъснато да повишават своята гъвкавост, да са по-отзивчиви към нуждите и потребностите на клиентите си, да внедряват иновативни технологични решения, за да осигурят своя просперитет и конкурентноспособност.

В тази връзка, ИПА планира не просто да увеличи броя на курсовете, които предлага в изцяло електронна форма, а и да въведе нови алтернативи като кратки

самообучителни модули, различни видове смесено обучение и т.н. Амбицията ни е да разширим възможностите за избор, които стоят пред потребителите на нашите услуги, така че те да открият най-ефективния и удобен за тях начин да учат и да се усъвършенстват през целия живот.

Самите информационни и комуникационни технологии също се развиват с бурни темпове. Ето защо подобренията и надграждането с нови функционалности на технологичната среда за реализация на електронни обучения също се откроява като приоритет в дейността на Института в дългосрочен план. Например, в духа на социалния конструктивизъм и теорията, че „ученето възниква и се осъществява при влизане на личността във взаимодействие с конкретен социокултурен контекст на конкретна ситуация“ [3] [6] бихме могли да включим функционалност, даваща възможност за съвместна работа между отделни групи обучаеми и споделяне на продуктите от тази работа с останалите, взаимно оценяване и т.н. В доклад на Brandon Hall group от 2015 г. [5] на тема перспективи за развитие на онлайн обучителните платформи, липсата на технологии позволяващи колаборация и взаимодействие между обучаемите, се посочва като една от „критичните точки“, по които трябва да се работи. В подкрепа на тезата за потенциала на тези технологии се посочва, че според резултати от изследвания хората учат по-ефективно и запазват наученото по-дълго, когато взаимодействат активно помежду си. Социалните инструменти и приложения при обучителните технологии правят обучението по-лесно, по-въздействащо и по-ефективно. Освен възможностите на колаборативните технологии, в доклада като перспективи за развитие се посочват мобилните устройства и облачните услуги. Това са сфери, които се нуждаят от внимание и що се касае до платформата за електронно обучение на ИПА. Мобилните устройства, например, без съмнение ще продължат да играят важна роля в начина, по който живеем, работим и взаимодействаме. Перспективата е да стават все по-голяма част и от начина, по който учим.

Облачните технологии или т.нар SaaS модел (Software as a Service, поискване на софтуер при възникнала необходимост) са третата тенденция за развитие подчертана в доклада. Използването на „облак“ за онлайн обучения позволява на организациите да планират занаяпред в бъдещето, могат моментално да правят актуализации, подобрения, приложения на нови версии. Организацията вече не е „заклучена“ да използва остаряла, неподдържана версия на даден софтуер и тенденциите в световен мащаб показват, че все повече институции се възползват от това. В тази връзка се работи много усилено по посока създаване на защитени облачни пространства. [5]

В допълнение и подпомагане на инициативата за развитие и популяризиране на електронните обучения в ИПА се изгражда и дигитална библиотека, която да отвори нов канал към света на знанието и информацията за нашите потребители. Дигиталните библиотеки имат своето място и роля в развитието на съвременното информационно общество и са ключова инфраструктурна предпоставка за провеждане на пълноценен учебен процес и изследователски живот в обучителните организации. [1] Софтуерът, на база на който изграждаме електронната библиотека в ИПА е “DSpace”. DSpace е платформа с отворен достъп, разработена от Масачузетския технологичен университет (Massachusetts Institute of Technology) и широко използвана от университети, научни и обучителни институции, неправителствени организации навсякъде по света. В България сред ползвателите на DSpace са Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Русенски университет, Бургаски свободен университет, Института по математика и информатика и др. ¹ Софтуерът позволява влагане на различен тип дигитални ресурси - статии, книги, доклади, видео, изображения и т.н и има стройна вътрешна йерархия. Ресурсите, които се добавят, се организират в „Общности“ (communities),

¹ http://www.duraspace.org/registry/dspace?search_fulltext=&page=12&order=field_country&sort=asc

а всяка общност от своя страна съдържа набор от „Колекции“. Общностите и колекциите съдържат описателен елемент и се създават от администратор, който конфигурира нивата на достъп до тях. След регистрация в системата, потребителите имат достъп до дигиталното съдържание по всяко време и от всяко място, могат да търсят ресурси по ключови думи, автор, заглавие, година и т.н.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение можем да кажем, че Институтът по публична администрация се стреми активно да преобразува част от услугите, които предоставя в съзвучие с изискванията и потребностите, породени от динамиката в развитието на съвременното информационно общество. Средата за електронно обучение на ИПА има потенциала да повиши квалификацията на служителите в държавната администрация по един нов, адекватен и пълноценен начин, съчетавайки успешни традиционни обучителни модели и практики с възможностите на информационните и комуникационни технологии. Дигиталната библиотека от своя страна може да подпомогне тези процеси, предоставяйки достъп до информация за по-широк кръг от ползватели. В съответствие с тенденциите в сродни научни и обучителни организации, развитието на електронните обучения и осигуряването на равен достъп до масиви от информационни ресурси се открояват като едни от водещите приоритети в дейността на Института по публична администрация.

ЛИТЕРАТУРА

1. Денчев, С., Павлова, И. Роля на дигиталните библиотеки в университетска информационна среда, Годишник на секция „Информатика“, Том 2, 2009, 56-60
2. Пейчева-Форсайт, Р. За качеството на електронното обучение. – В: Четвърта национална конференция с международно участие по електронно обучение във висшето образование, Академично издателство „Ценов“, 11-13 Май, Свищов, 2012
3. Пейчева-Форсайт, Р. Електронно обучение-теория, практика и аспекти на педагогически дизайн, Списание на Софийския Университет за електронно обучение, 2010/1
<http://journal.e-center.uni-sofia.bg/f/downloads/2010/Broi%201/R.Pejcheva.pdf>
последно посетен 14.03.2016
4. Стратегия за развитие на електронното и дистанционното обучение в Софийския университет „Св. Климент Охридски“
5. Brandon Hall Group, LMS trends: Is it time for something different?
<http://www.glokalde.com/pdf/issues/5/Republished-1.pdf> последно посетен на 14.03.2016г
6. Crook, C. Computers and the Collaborative experience of learning. London, 1994, стр.32
7. Hope, A., Quality assurance. In G. Farrel (ed.), The Changing Face of Virtual Education. Vancouver: The Commonwealth of Learning, 2001
8. Jara M., Assuring and enhancing the quality of online courses: exploring internal mechanisms in higher education institutions in England, 2007, dissertation

За контакти : Гергана Валентинова Георгиева, Институт по публична администрация, имейл: g.georgieva@ipa.government.bg, телефон: 0897 34 77 92.